

Realizacja Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla województwa lubuskiego na lata 2023-2026

Raport prezentuje wyniki Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla województwa lubuskiego za rok 2025. Zawiera analizę podejmowanych działań w podziale na przypisane do Planu obszary. W Raporcie zamieszczono również rekomendacje dla dalszych kierunków działań koniecznych do podjęcia w ramach realizacji RPDI.

Raport z realizacji Planu

Spis treści

Wprowadzenie	3
Podstawy metodologiczne monitoringu	4
Realizacja celów szczegółowych Planu	5
Wnioski i rekomendacje	10
Słowniczek	13

Wprowadzenie

Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla województwa lubuskiego (RPDI) przygotowany został z zaangażowaniem wielu interesariuszy, rozwijając tym samym kooperację międzyinstytucjonalną i międzysektorową podmiotów organizujących i świadczących usługi. Inicjatorem i koordynatorem opracowania tego dokumentu jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze (ROPS). Powołany przez ROPS zespół ds. opracowania Planu liczył 38 osób. Uczestniczyli w nim przedstawiciele instytucji publicznych, w tym instytucji zarządzającej funduszami europejskimi, gminnych i powiatowych jednostek samorządu terytorialnego – posiadających doświadczenie w organizowaniu usług społecznych oraz przedstawiciele organizacji świadczących usługi społeczne i zdrowotne, środowiska akademickiego i eksperci. Dało to możliwość uzyskania zróżnicowanych perspektyw postrzegania potrzeb i potencjałów regionu w zakresie ograniczania występowania problemów społecznych i rozwoju odpowiadających na nie usług. Obszary wskazane w RPDI są spójne z wyznaczonymi w Strategii Rozwoju Usług Społecznych oraz większości dokumentów strategicznych wskazujących grupy zagrożone wykluczeniem lub wymagające wsparcia.

W lubuskim RPDI wyodrębniono następujące obszary: rodzina z dziećmi, w tym dziećmi z niepełnosprawnościami, osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze, osoby z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym oraz osoby w kryzysie bezdomności.

Realizacja Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla województwa lubuskiego jest przewidziana na lata 2023-2026. Instytucją odpowiedzialną za wdrażanie i monitoring Planu jest Wydział Koordynacji Włączenia Społecznego Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Zielonej Górze.

Przedkładany Raport z monitoringu RPDI jest trzecim badaniem realizacji jego zapisów i dotyczy roku 2025. Jego zadaniem jest analiza postępów we wdrażaniu Programu. Raport składa się z trzech części, w których kolejno przedstawiono założenia metodologiczne badania oraz realizację celów szczegółowych planu. Raport kończą podsumowanie osiągnięć i rekomendacje dla działania w kolejnym roku.

Podstawy metodologiczne monitoringu

Zadania z zakresu wdrażania Planu zostały oparte o trzy podstawowe mechanizmy: rozwój sektora usług społecznych, zarządzanie realizacją zapisów Planu oraz kontrolowanie wyników podejmowanych w nim działań (monitoring). Monitoring Planu ma trzy cele. Jest to, po pierwsze, kontrola zgodnej z założeniami realizacji zadań, po drugie, utrzymywanie wyznaczonych kierunków wprowadzania zmian, po trzecie, umożliwienie ewentualnej korekty zaplanowanych działań w przypadku (pozytywnych lub negatywnych) zmian, których dotyczy Plan i dostosowania jego założeń do nowych warunków realizacji.

Monitoring ma charakter corocznego pomiaru realizacji Planu. Jest prowadzony w oparciu o analizę wskaźników przyjętych w Planie do realizacji:

1. Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej;
2. Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej;
3. Liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej;
4. Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej;
5. Liczba osób w kryzysie bezdomności lub dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań;
6. Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie;
7. Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne;
8. Liczba pracowników zatrudnionych w instytucjach i podmiotach działających na rzecz włączenia społecznego, którzy dzięki wsparciu EFS+ świadczonemu przez ROPS podnieśli kwalifikacje po opuszczeniu programu;
9. Liczba utworzonych Centrów Zdrowia Psychicznego;
10. Liczba utworzonych Centrów Usług Społecznych.

W przypadku projektów finansowanych ze środków unijnych w programie FEWL 21-27 dane pochodziły z CST2021. Poza tym dla określenia wskaźników analizowano sprawozdania ROPS oraz Departamentu Ochrony Zdrowia UMWL.

Realizacja celów szczegółowych Planu

Wskaźniki Planu często mają charakter przekrojowy i w większości dotyczą więcej niż jednego obszaru interwencji. Taka ich konstrukcja wynika z skierowania działań na kategorie usług a nie jedynie odbiorców wsparcia. Ich osiągnięta wielkość zależy od liczby i rodzaju konkursów ogłaszanych w województwie lubuskim na realizację usług społecznych. Poniższa tabela nr 1 zawiera zestaw wskaźników wraz z ich wartościami oraz prezentacją naborów konkursowych.

Tabela 1. Wyniki realizacji wskaźników Planu w roku 2025

Lp.	Obszar	Nazwa wskaźnika	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wartość docelowa	Wartość wskaźnika na koniec 2025 r.	Źródło danych	Nabory konkursowe	Dodatkowe informacje o naborach
				Ogółem				
1.	I. Seniorzy II. Osoby z niepełnosprawnością III. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej	osoby	702	1315	CST 2021 ¹	FELB.06.13-IZ.00-001/25 FELB.06.13-IZ.00-002/25 FELB.06.13-IZ.00-004/25	
2.	I. Seniorzy II. Osoby z niepełnosprawnością III. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	sztuki	56	154	CST 2021 ²	w ramach Działania 6.13 Usługi społeczne i zdrowotne Priorytetu 6 Fundusze Europejskie na wsparcie dla obywateli Regionalnego Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	
3.	I. Rodziny i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnością	Liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej	osoby	755	3094	CST 2021 ³	-	
4.	I. Rodziny i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnością	Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług	sztuki	6	0	CST 2021 ⁴	-	

¹ Dane pozyskiwane z CST2021 w przypadku projektów finansowanych ze środków unijnych w programie FEWL 21-27 (na podstawie wskaźnika Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie).

² Dane pozyskiwane z CST2021 w przypadku projektów finansowanych ze środków unijnych w programie FEWL 21-27 (na podstawie wskaźnika Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej).

³ Dane pozyskiwane z CST2021 w przypadku projektów finansowanych ze środków unijnych w programie FEWL 21-27.

⁴ Dane pozyskiwane z CST2021 w przypadku projektów finansowanych ze środków unijnych w programie FEWL 21-27 (na podstawie wskaźnika Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu projektu). Dane z ROPS w przypadku liczby specjalistów zatrudnianych w projekcie dotyczącym wsparcia rodziny.

		wspierania rodziny i pieczy zastępczej						
5.	I. Osoby w kryzysie bezdomności lub wykluczone z dostępu do mieszkań	Liczba osób w kryzysie bezdomności lub dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań	osoby	27	6	CST 2021 ⁵	FELB.06.14-IZ.00-003/25 FELB.06.14-IZ.00-004/25 w ramach Priorytetu 6 - Fundusze Europejskie na wsparcie obywateli Działanie 6.14 – Aktywizacja społeczna, mieszkalnictwo i wsparcie rodziny Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Na nabór nie wpłynął żaden wniosek o dofinansowanie
6.	I. Osoby w kryzysie bezdomności lub wykluczone z dostępu do mieszkań	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie	osoby	4	0	CST 2021 ⁶	FELB.06.14-IZ.00-003/25 FELB.06.14-IZ.00-004/25 w ramach Priorytetu 6 - Fundusze Europejskie na wsparcie obywateli Działanie 6.14 – Aktywizacja społeczna, mieszkalnictwo i wsparcie rodziny Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	Na nabór nie wpłynął żaden wniosek o dofinansowanie
7.	I. Seniorzy II. Osoby z	Liczba wspartych obiektów, w których	sztuki	1	0	CST 2021 ⁷	-	

⁵ Dane pozyskiwane z CST2021 w przypadku projektów finansowanych ze środków unijnych w programie FEWL 21-27 (na podstawie wskaźnika Liczba osób w kryzysie bezdomności lub dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań monitorowanego w CS (k) oraz (l) – Działania 6.13 i 6.14 FEWL 21-27.

⁶ Dane pozyskiwane z CST2021 w przypadku projektów finansowanych ze środków unijnych w programie FEWL 21-27 (na podstawie wskaźnika Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu monitorowanego w CS (l) – 6.14 FEWL 21-27.

⁷ Dane pozyskiwane z CST2021 w przypadku projektów finansowanych ze środków unijnych w programie FEWL 21-27 (na podstawie wskaźników *Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne*, który będzie mógł być monitorowany w projektach EFRR. Ponadto dane pozyskiwane przez ROPS od Beneficjentów realizujących projekty w obszarze infrastruktury społecznej.

	niepełnosprawnością III. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego IV. Rodziny i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnością V. Osoby w kryzysie bezdumności lub wykluczone z dostępu do mieszkań	realizowane są usługi społeczne						
8.	I. Rodziny i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnością II. Osoby z niepełnosprawnością III. Seniorzy IV. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego V. Osoby w kryzysie bezdumności lub wykluczone z dostępu do mieszkań	Liczba pracowników zatrudnionych w instytucjach i podmiotach działających na rzecz włączenia społecznego, którzy dzięki wsparciu EFS+ świadczonemu przez ROPS podnieśli kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	336	220	ROPS	-	
9.	I. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Liczba utworzonych Centrów Zdrowia Psychicznego	sztuki	1	3	Departam ent Ochrony Zdrowia UMWL	-	
10.	I. Rodziny i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnością II. Osoby z niepełnosprawnością III. Seniorzy IV. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Liczba utworzonych Centrów Usług Społecznych	sztuki	1	7	ROPS	FELB.06.13-IZ.00-002/25 FELB.06.13-IZ.00-004/25 w ramach Działania 6.13 Usługi społeczne i zdrowotne Priorytetu 6 Fundusze Europejskie na	

	V. Osoby w kryzysie bezdomności lub wykluczone z dostępu do mieszkań						wsparcie dla obywateli Regionalnego Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027	
--	--	--	--	--	--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z CST2021

Wnioski i rekomendacje

Analiza wyników realizacji wskaźników Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla województwa lubuskiego wskazuje na zróżnicowany poziom postępów w realizacji działań w roku 2025. W części obszarów odnotowano znaczące przekroczenie wartości docelowych, co świadczy o dużym zapotrzebowaniu na usługi społeczne oraz skuteczności podejmowanych interwencji. Jednocześnie w niektórych obszarach wskaźniki pozostają na poziomie zerowym lub znacząco poniżej wartości docelowych, co wskazuje na konieczność wzmocnienia działań w kolejnych latach realizacji Planu.

Zakres ogłaszanych naborów był zgodny z założeniami programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021–2027 oraz przewidzianymi w nim typami wsparcia w obszarze usług społecznych, aktywizacji społecznej, mieszkalnictwa i wsparcia rodziny. Nabory koncentrowały się przede wszystkim na działaniach wynikających z Priorytetu 6, w szczególności w ramach Działania 06.13 „Usługi społeczne i zdrowotne” oraz Działania 06.14 „Aktywizacja społeczna, mieszkalnictwo i wsparcie rodziny”.

Poziom zainteresowania Beneficjentów ogłaszanymi naborami był zróżnicowany – bardzo wysoki w obszarze usług społecznych oraz wsparcia rodzin, natomiast niski w obszarze bezdomności i usług mieszkaniowych. W konsekwencji w znacznej części obszarów wskaźniki zostały osiągnięte lub przekroczone, natomiast w części dotyczącej wsparcia osób w kryzysie bezdomności i wykluczenia mieszkaniowego ich realizacja pozostaje na poziomie zerowym. W odpowiedzi na ogłoszone nabory w tym zakresie do Instytucji Organizującej Nabór nie wpłynęły żadne wnioski o dofinansowanie.

Do najbardziej widocznych sukcesów należy rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej. Liczba osób objętych tego typu usługami osiągnęła 1315 osób wobec zakładanej wartości 702, a liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej wyniosła 154 przy celu 56. Wyniki te wskazują na dynamiczny rozwój usług środowiskowych oraz skuteczne wykorzystanie środków dostępnych w ramach programów finansowanych z funduszy europejskich.

Bardzo wysokie rezultaty odnotowano także w obszarze wsparcia rodzin i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami. Liczba osób objętych usługami

w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej wyniosła 3094 osoby wobec planowanych 755, co potwierdza duże zapotrzebowanie na tego typu wsparcie w regionie. Jednocześnie wskaźnik dotyczący liczby utworzonych miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej pozostaje na poziomie 0 przy wartości docelowej 6, co może wynikać z faktu, że projekty w tym zakresie są jeszcze w trakcie realizacji i efekty zostaną wykazane w kolejnych latach.

Pozytywne rezultaty odnotowano również w obszarze rozwoju systemu wsparcia zdrowia psychicznego. Liczba utworzonych Centrów Zdrowia Psychicznego osiągnęła poziom 3 przy zakładanym celu 1, co wskazuje na dynamiczny rozwój tego segmentu usług i skuteczność współpracy międzysektorowej w obszarze ochrony zdrowia i polityki społecznej.

Dodatkowo, znaczący postęp odnotowano także w zakresie rozwoju Centrów Usług Społecznych, których liczba w 2025 r. wyniosła 7 przy zakładanej wartości 1, co oznacza wielokrotne przekroczenie wskaźnika. Rozwój CUS stanowi istotny krok w kierunku integracji i koordynacji usług społecznych na poziomie lokalnym oraz wzmacniania modelu usług środowiskowych.

Jednocześnie analiza danych wskazuje na obszary wymagające dalszego wzmocnienia. Dotyczy to przede wszystkim działań na rzecz osób w kryzysie bezdomności lub wykluczonych z dostępu do mieszkań. Liczba osób objętych wsparciem w tym obszarze wyniosła 6 wobec wartości docelowej 27, natomiast wskaźnik dotyczący liczby osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie, pozostał na poziomie 0 przy celu 4. Wyniki te wskazują na ograniczoną skalę realizowanych działań i konieczność interwencji w tym obszarze.

Niski poziom realizacji odnotowano również w przypadku wskaźników dotyczących infrastruktury usług społecznych – liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne, pozostaje na poziomie 0 przy wartości docelowej 1. Może to wskazywać na opóźnienia w realizacji projektów infrastrukturalnych lub ich planowane zakończenie w kolejnych latach wdrażania Planu.

W obszarze rozwoju kadr usług społecznych wskaźnik liczby pracowników, którzy podnieśli kwalifikacje dzięki wsparciu EFS+, osiągnął 220 osób wobec planowanych 336. Jest to wynik częściowo realizujący założenia Planu i wskazuje na potrzebę dalszego wzmacniania kompetencji pracowników instytucji i podmiotów działających na rzecz włączenia społecznego.

Na podstawie uzyskanych wyników zaleca się przede wszystkim dalsze prowadzenie i wzmocnianie działań wspierających rozwój usług środowiskowych, które charakteryzują się największą dynamiką wzrostu i najlepiej odpowiadają rzeczywistym potrzebom mieszkańców województwa lubuskiego. W szczególności należy utrzymać wysoki poziom aktywności konkursowej w ramach programów finansowanych ze środków europejskich, ukierunkowanej na rozwój usług dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz osób w kryzysie zdrowia psychicznego. Istotnym kierunkiem działań powinno być zwiększenie wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym. W tym celu wskazane jest ogłaszanie dedykowanych naborów projektów ukierunkowanych na rozwój usług reintegracyjnych, programów wspierających wychodzenie z bezdomności oraz inicjatyw związanych z mieszkalnictwem wspomagającym i treningowym. Kolejnym ważnym krokiem jest rozwój infrastruktury usług społecznych, czyli np. inwestowanie w budynki i miejsca, gdzie te usługi są świadczone. Działania te powinny być powiązane z rozwojem Centrów Usług Społecznych i lokalnych systemów wsparcia. Należy również kontynuować rozwój Centrów Usług Społecznych, które odgrywają kluczową rolę w koordynacji usług społecznych na poziomie lokalnym. Ich dalszy rozwój może przyczynić się do poprawy dostępności i efektywności wsparcia dla mieszkańców regionu. Ważnym kierunkiem działań pozostaje także wzmocnianie kompetencji kadr systemu usług społecznych, w szczególności poprzez rozwój szkoleń, programów podnoszenia kwalifikacji oraz wsparcia merytorycznego dla pracowników instytucji i organizacji realizujących usługi społeczne.

Wdrożenie powyższych rekomendacji pozwoli w istotnym stopniu zmniejszyć, a w wielu obszarach całkowicie wyeliminować zidentyfikowane luki, co umożliwi wykonanie większości zadań przewidzianych w Regionalnym Planie Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla województwa lubuskiego (RPDI) do końca 2026 roku.

Słowniczek

BDL GUS Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

CIS centrum integracji społecznej

CST2021 Centralny System Teleinformatyczny 2021-2027

CUS centrum usług społecznych

DI deinstytucjonalizacja

EFŚ+ Europejski Fundusz Społeczny Plus

EFRR Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

ES ekonomia społeczna

FERS Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego

FEWL Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027

JOPS jednostka organizacyjna pomocy społecznej

JST jednostka samorządu terytorialnego

KIS klub integracji społecznej

MRiPS Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej

NGO organizacje pozarządowe

NFZ Narodowy Fundusz Zdrowia

OPS ośrodek pomocy społecznej

OWES ośrodek wsparcia ekonomii społecznej

PCPR powiatowe centrum pomocy rodzinie

PES podmiot ekonomii społecznej

PFRON Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PS przedsiębiorstwo społeczne

PUP powiatowy urząd pracy

ROPS Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

RPDI Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji

ŚDS środowiskowy dom samopomocy

ZAZ zakład aktywności zawodowej

ZWL Zarząd Województwa Lubuskiego